

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A lakásrendelet bukása*

Forrás:

Pesti Hírlap

Bsp.

(Hely)

1921. 10. 2

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

347.453.3 "1921"

A lakásrendelet bukása.

Ma, amint az alább következő részletes tudósításból olvasható, véget ért a lakásankét, mely tegnap reggel kezdődött. Nem volt szakasza a rendeletnek, amelyet ne ért volna általános gancs és egyetlen felszólaló sem akadt, aki mást talált volna a rendeleten, mint kivetni valót. Bármily súlyos egyéniségek beszéltek is az ankétén, a lakásrendelet-tervezet — eltekintve a közvélemény megdöbbenésétől és háborgó haragjától — gróf Ráday Gedeon belügyminiszter és dr Tomcsányi Vilmos Pál igazságügyminiszter képviselőinek tiltakozásán bukkott meg. Példátlan a magyar kormányok történetében, hogy miniszterek így hadakozzanak a nagy nyilvánosság előtt egymás ellen, mint ahogy az tegnap megtörtént, hiszen két fontos, talán legfontosabb tárca betöltője a legteljesebb nyilvánosság előtt a jogfosztás vádjával illetteit egy tárcanélküli minisztert. Még súlyosabb következtetéseket kell levonni azoknak, kik a kulisszák mögött lefolyó erőpróbának alapos szemlélői. Gróf Ráday Gedeon belügyminiszter és dr Tomcsányi Vilmos Pál igazságügyminiszter a konszolidáció veszedelmén tartják a népjóléti miniszter javaslatát és utját fogják állni életbeléptetésének. Bernolák miniszter részleges kormányválságot háritott el, amikor az ankét folytatásának ürügyével kivonta rendelet-tervezetét a minisztertanács döntése alól. A belügyminiszter és az igazságügyminiszter teljes súlyukkal a rendelet kibocsátása ellen foglaltak állást és különösen a belügyminiszter részéről kellett a kabinetnek politikai komplikációktól tartania.

Az a szociálpolitikai irány, amelyet a rendelet képvisel, csak a kormányon kívül álló elemekre és erőkre támaszkodik. A kormány, bármily érzéket kíván is tanúsítani a szociális követelések iránt, főbb összetételében nem hajlandó a keresztényszocialista irányzat doktrínáir tanításaival kísérletezni. Így tehát azok a szempontok, amelyeknek érvényesítése a népjóléti miniszter ur részéről a legköz-

lebbi minisztertanácson, a főváros állásfoglalása után várható, úgy a belügyminiszter, mint az igazságügyminiszter részéről határozott ellenzéssel fognak találkozni. A népjóléti miniszter urnak vagy alapelveiben kell megváltoztatnia a lakásrendelete vagy meg kell mérköznie a jövő pénteki minisztertanácson vele szemben megnyilvánuló állásfoglalással. A kormány többi tagjai is idegenkedéssel nézik ezt a nyílt részleges kormányválságot és a politika szolidaritással ellenkezőnek találják azokat a törekvéseket, amelyek felelős miniszterekkel szemben a kormányon kívüli erőkre kívánnak támaszkodni.

Komoly helyről figyelmeztettek bennünket, hogy dr Bernolák Nándor népjóléti miniszter már hónapokkal ezelőtt ambicionálta a lakásügynek saját miniszteriumához való átutalását. A népjóléti miniszternek ezek a törekvései és e törekvések jóhiszemű honorálása a minisztertanácsi többség részéről nem hatottak buzdítólag az igazságügyi kormányra és épen ez a körülmény okozza, hogy a lakásügy gazdátlanul vált, annak egyik hivatott intézője, az igazságügyminiszter, már nem foglalkozott vele, mert azzal számított, hogy kikerül reszortjából, a népjóléti miniszter pedig intézkedések megtétele helyett egy rendelettervezeten dolgozott. Ekép esett meg, hogy az ősz küszöbén tele van Budapest hajléktalannal és vagonlakóval. A szentlőrinci és a Máv. építkezésen kívül semmiféle komoly intézkedés a lakások számának szaporítására nem történt és hatalmas épületek vannak Budapesten teljesen lakatlanul, amelyeket a népjóléti miniszter ur figyelme következetesen elkerült. Hogy csak egyet említsünk:

itt van a husz év óta üresen álló óbudai régi katonai ruhatár, a maga másfél méteres falával, amelyre rá lehetne huzni két emeletet is,

de amelyben új emeletek nélkül is legalább száz vagonlakó számára volna egészséges és szép lakás. Idejében el lehetett volna rendelni, hogy az idegen bérházakban lakó dúsgazdag emberek, bizonyos mil-

ióos caesuran felül meghatározott időn belül tartozzanak maguknak rekvirálhatóan palotát építeni és lakásukat a hatóság rendelkezésére bocsátani. Ugyancsak bérházakban elhelyezkedő ipari és kereskedelmi vállalatok kötelezhetők lettek volna társulati házak emelésére és az elfoglalt bérházak kiürítésére, Komolyan tárgyalás alá lehetett volna venni a háztulajdonosoknak azt az ajánlatát, amelyet főleg a belügyminiszter képviselője méltatott különösebb figyelemre és amely legalább is kétezer vagonlakót juttatott volna hajlékhoz. Idejében meg lehetett volna kezdeni az építkezéseket, amelyek nélkül — mint a Közmunkatanács elnöke helyesen fejtette — a lakáskérdés meg nem oldható és amelyek régen kért kedvezmények megadása esetében okvetlenül megvalósítható. Ezért is Bernolák miniszter tartozik felelősséggel, aki rendelete dolgában lehetetlenné tette az idejében való állásfoglalást. De a leg súlyosabb felelősséget akkor vállalta a népjóléti miniszter, amikor a maga, a kabinetben egyedül álló világnézetét belevitte egy rendelet-tervezetbe és nem gondolt arra, hogy úgy a belügyminiszter, mint az igazságügyminiszter megállásra kéri balfelé tartó utján.

Mindez a sok irányú felelősség tisztázására szorul, ami a legközelebbi minisztertanácson fog megtörténni.

Fehéri Armand.

Szombaton reggel a lakásügyi ankét folytatta tanácskozásait. Dr Bernolák Nándor népjóléti miniszter bejelentette, hogy a tegnapi minisztertanács tudomásul vette azt az előterjesztését, mely szerint a lakásrendelet végleges szövegét csak a főváros közgyűlése után mutatja be. Jelentette továbbá, hogy a lakásépítés megkönnyítése érdekében a kormány törvényjavaslatot készít. Közölte, hogy elejtette azt a tervet, amely szerint szobánként 5000 korona váltságdíjat kér, ellenben progresszív lakásadó behozatala várható.

Az igazságügyminiszter képviselője, dr Térffy Gyula államtitkár, kifogásolta a rendelet 8-ik szakaszát, amely lehetővé teszi, hogy az internálási vagy bűnvádi eljárás alatt álló, vagy szabadságvesztésre

ítéltek lakását elrekvirálják. Ez súlyos méltánytalanság az ártatlan családtagokkal szemben és

ez ellen az igazságügyi kormány nevében tiltakozni kell.

Dr Bródy Ernő szintén veszedelmesnek tartja ezt az intézkedést, mert az internálás vagy a vizsgálati fogság lehet ideiglenes állapot, de a paragrafus szerint ennek dacára hajléktalanokká lehet tenni azokat is, akiknek ártatlansága végül kiderül.

Dr Bernoldk Nándor miniszter e súlyos érvek hatása alatt kijelentette, hogy ezt a szakaszt megváltoztatja.

A leghevesebb vita a lakásrendeletnek annál a pontjánál volt, amely elrekvirálhatónak jelentette ki mindenkinek a lakását, — fontos államérdekből.

Dr Tótfalusi István igazságügyi államtitkár ócsa szavakkal kelt ki a rendelkezés ellen, mert sérti a magánjogot. Csatlakozott álláspontjához dr Szabó Imre tisztii főügyész is.

Dr Bródy Ernő nyíltan megmondja, hogy az egész rendelet voltaképpen emiatt az egy pont miatti készült. A miniszter mindig felelős pártjának politikailag, ez a nyílt pártérdek pedig az igazságszolgáltatás rendszerével nem egyeztethető össze. Nem tudja megérteni, hogyan vállalhatott magára a miniszter ilyen odíózus szerepet. Csak a bíróság ítélkezhetik vitás esetekben, de sohasem közigazgatási hatóság. A miniszter lakásdiktatúrát óhajt, ez pedig ellenkezik a közzabadságokkal és az állam érdekével.

Dr Bernoldk miniszter kijelenti, hogy a diktatóri hatalmat maga is megszűkíteni kívánja. Oly esetekben, amikor egy lakás igénybevételét, például fontos külpolitikai szempontokból, államérdek követeli, mindenkor minisztertanácson fognak dönteni a lakás elvétele kérdésében.

Dr Tótfalusi István igazságügyi államtitkár és Jezovics Lajos miniszteri tanácsos követelték, hogy a felelősségi jog okvetlenül biztosítottassék.

Dr Bródy Ernő újra felszólalt és kérte a minisztert, hogy a bírósághoz való felelősségi lehetőségét okvetlenül biztosítsa. A kir. bíróságok a közigazgatási hatóságok ítéleteinek 85 százalékát megváltoztatták

A felelősségi eltolása a jogrend legsúlyosabb sérelme Dr Bernoldk képviselői miniszter bejelentette, hogy e tekintetben is módosításokat fog tenni, ez az anketét néhány részletkérdés megvitatása után végezték.

A lakásügyi anketén dr Kund Elemér belügyminiszteri titkár, a belügyminiszter képviselőjében a következő beszédet tartotta:

A rendelejtervezet 9. cikkének rendelkezései egyenesen megdöbbentőek. Ez egy elmúlt szomorú idő árnyképe. Ezek ellen

a rendelkezések ellen a belügyminiszter képviselőjében az emberi méltóság és a nemzeti őlet alapjának: a család intézményének megővése érdekében tiltakoznom kell.

A tervbe vett rendelkezés helyett a háztulajdonosok képviselője által a folyó évi szeptember 1-én tartott értekezleten tett ajánlat elfogadását kérem.

Ez az ajánlat a következő volt: „A háztulajdonosoknak adassék meg a szabad rendelkezési jog a megüresedő lakások tekintetében, vagyis szabadon, a lakáshivatal közbejötté nélkül választhassa meg új bérletjét azok közül, akiknek lakásigénye Budapesten, illetve az illető városban meg van állapítva és a bérösszeget szabad egyezkedéssel állapíthassa meg.

Tekintettel azonban arra, hogy jelenleg körülbelül kétezer hajléktalan vagonlakó család vár elhelyezésre, az egyes háztulajdonosok ezen rendelkezési jogukat csak akkor nyerjék vissza, ha a tulajdonukban levő lakások szobaszámának legalább 1 százalékát felajánlják a hatóság rendelkezésére.”

Tekintettel arra, hogy Budapesten jelenleg 200.000 lakás van és tekintettel arra, hogy az állami lakásépítési akció folytán körülbelül 2000 lakás már amugy is épül, kaszárnyák, hivatali helyiségek, úresen álló városi épületek stb. átalakítása pedig tervbe

van véve, a felajánlott 1 százalék, ami szintén 2000 lakást jelent, teljesen elegendő a menekültek és a köztisztviselők elhelyezésére. Ennek a javaslatnak gyakorlati jelentősége abban áll, hogy minden háztulajdonos raját érdekében sietni fog a szükséges lakást beszolgáltatni és további lakásokat teremteni. Addig tehát, amíg eddig egyáltalában nem volt érdeke, hogy házában elfoglalható lakásokat felfedezzen, mert hiszen még bérletjöt sem választhatta meg szabadon, sőt a lakáshivatal a lakásügyi rendelet kifejezett utasítása dacára a háztulajdonost következetesen elűtötte a bérlet megválasztási jogától, addig a javaslat értelmében nagy érdeke fűződik újabb és újabb lakások előteremtéséhez. Ezen lakásokat elő fogja teremteni elrekvirálható lakások felfedezésével, lakásokat megfelelő pénzüsszégért átengedni és elköltözni vagy kivándorolni óhajtó lakók kielégítésével, nyaralója lakásainak télen is lakhatóvá való átalakításával, nem lakásul szolgáló, továbbá lakhatatlan helyiségek átalakításával, hozzáépítéssel, ráépítéssel stb.

Természetes az, hogy a megüresedő lakások fellett visszaálljon szabad rendelkezési jog nem érinti a régi lakókkal szemben fennálló bérlemelési és felmondási tilalmat, addig, amíg újabb kormányrendelet e tárgyban nem intézkedik. Természetes továbbá az, hogy a megüresedő és a szabad rendelkezés alá kerülő lakásokat csak azok számára szabadna bérbeadni, akik e célból az illetékes hatóság által

Lakásjogosultsági igazolvánnyal

lesznek ellátva és számukra legfőlebb oly nagyságu lakásokat szabad bérbeadni, amely nagyságu lakások bérbevételére az igazolványban engedélyt nyertek

A lakást keresők maguk is azon az állásponton vannak, hogy sokkal szívesebben bízzák magukat a háztulajdonosokkal való megállapodásra, akikkel nagyon hamar és a szabad forgalom kialakulásával aránylag olcsón fognak tudni megállapodni, mint a lakáshivatalra, ahol végtelen sok idő, fizikai és anyagi erő feláldozása, hónapokon keresztül való szaladgálás, kilincselés és összeköttetés keresés után végül is nem tudnak lakáshoz jutni.

Ne irtózzunk a reális megoldási módoktól. Ha a szeptember hó 1-én tartott értekezlet után a háztulajdonosok javaslata elfogadtatott volna, úgy ma már nem lenne vagonlakó Magyarországon és most nem kellene a családi tűzhely ellen tervbe vett romboló intézkedésekről tárgyalni.